

Yıl: 2, Sayı: 5, Aralık 2015, s. 376-394

INESJOURNAL

ULUSLARARASI EĞİTİM BİLİMLERİ DERGİSİ
THE JOURNAL OF INTERNATIONAL EDUCATION SCIENCE

Özkan ÖZBAY¹

DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE UZAKTAN EĞİTİMİN GÜNCEL DURUMU

Özet

Eğitim gelişmiş ve gelişmekte olan toplumlarda her zaman büyük önem arz etmiştir. Çünkü eğitim, bireysel ve zihinsel gelişimin temel noktasıdır. Eğitim kavramı teknolojinin gelişimi ile farklı bir boyuta taşınmış ve bu gelişime bağlı olarak teknoloji eğitimin değişmez bir parçası haline gelmiştir. İnternet teknolojisinin eğitimde kullanılmasıyla birlikte “Uzaktan Eğitim” kavramı ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada temel olarak uzaktan eğitimin tarihçesi, Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitim veren bazı üniversitelerin eğitim programları, uzaktan eğitimin güncel durumunu belirlemek amacıyla betimsel olarak ele alınıp incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Uzaktan Eğitimin Tarihçesi, Dünyada Uzaktan Eğitim, Türkiye’de Uzaktan Eğitim, E-öğrenme

THE CURRENT STATUS OF DISTANCE EDUCATION IN THE WORLD AND TURKEY

Abstract

Education has always been of great significance in developed and developing societies. Because education is the main point of the personal and intellectual development. With the development of technology education concept moved to a different size and has become a fixed part of the training depending on the development of technology. Distance education concept has emerged with the use of internet technologies in education. This study mainly focuses on the history of distance education and the current status of distance education in the World and Turkey are examined.

Keywords: Distance Education, History of Distance Education, Distance Education in the World, Distance Education in Turkey, E-learning

¹ Öğretim Görevlisi, Jandarma Astsubay Meslek Yüksekokulu, Sosyal Bilimler Bölümü, İletişim ABD, ozkan.ozbay@msn.com

GİRİŞ

İnsanı diğer canlılardan farklı kılan en önemli özelliği düşünme yeteneğine sahip olması ve kendini sürekli olarak geliştirebilmesidir. İnsanın kendini geliştirebilmesi ancak eğitim ile mümkün olmaktadır. Bu yüzden gelişmiş ve gelişmekte olan toplumlarda eğitim her zaman için birinci öncelikli politika olmuştur (Ünlükahraman, 2011). Ancak artan nüfus ile birlikte ülkeler eğitim maliyetinin düşürülmesi, toplumun sürekli gelişen ve değişen dünyaya ayak uydurabilmesi için yaşam boyu eğitime yönelmişler ve yaşam boyu eğitime katkı sağlayacak birçok sistem geliştirmişlerdir. Bunlardan biri de “Uzaktan Eğitim” kavramıdır. Uzaktan eğitim, sürekli gelişmekte olan teknolojinin eğitim dünyasına sağladığı avantajlardan faydalanılarak yürütülen bir sistemdir (Özdemir ve diğerleri, 2004). Bu uygulama, bir taraftan eğitimin maliyetini düşürürken, diğer taraftan onun niteliğini artırmaktadır.

Literatürde uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi, uzaktan eğitimde kullanılan teknolojiler, uzaktan eğitimin yararları ve sınırlılıkları hakkında yapılan çalışmalar olsa da (Abazaoglu ve Umurhan, 2015; Alkan, 1987; Alkan, 1996; Gelişli, 2015; İşman, 2005; Kırık, 2014; Ozan, 2010; Yalçınkaya, 2006), uzaktan eğitim veren kurumların hedef kitleleri, amaç, uzaktan eğitim programları ve kullandıkları teknoloji açısından incelendiği çalışmalar nadirdir (Arat ve Bakan, 2011; Balaban, 2012; Çoban, 2012). Bu doğrultuda yapılan çalışmada dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimin mevcut durumu ile uzaktan eğitim uygulamaları kapsamında bazı yükseköğretim kurumlarının eğitim programları, hedef kitleleri, kullandıkları uzaktan eğitim sistemleri ve bazı diğer önemli özellikleri incelenmiştir.

Uzaktan Eğitimin Tanımı

Eğitim sürekli olarak gelişen canlı bir süreçtir. İnsan hayatında önemli bir yere sahip olan eğitim insanı etkileyen her türlü alandan etkilenmektedir. Bu doğrultuda günümüzde teknolojinin hayatımızın her alanını derinden etkilediği görülmekte ve bireyler teknolojik araçlar vasıtasıyla her gün daha fazla bilgi ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Günümüz ekonomisini bilgi ve teknoloji ekonomisi olarak adlandırılacak olursak; tüm toplumların amacı eğitimden sağlığa kadar her alanda bilişim teknolojilerini kullanarak insan kaynaklarının geliştirilmesi ve yaşam boyu eğitimi öncelikli sıraya koyarak kendilerine yer edinmeye çalışmaktır (Arı, 2010).

Bilişim teknolojilerindeki gelişimlere paralel olarak uzaktan eğitim farklı kurum ve kuruluşlar tarafından çeşitli amaçlarla kullanılmış ve birçok bilimsel çalışmada da araştırma konusu olmuştur. Uzaktan Eğitim (Distance Education) terimi, ilk olarak Wisconsin Üniversitesi’nin 1892 yılı kataloğunda geçmiş ve bu terim ilk olarak William Lighty tarafından 1906 yılında yazılan bir yazıda kullanılmıştır (Adıyaman, 2002). Daha sonra bu terim (Fernunterricht), Alman eğitimci Otto Peters tarafından 1960 ve 1970’lerde Almanya’da tanıtılmış ve Fransa’da uzaktan eğitim kurumlarına Télé Enseignement ismi verilmiştir (Verduin ve Clark, 1994). İçten’e göre (2006) Uzaktan Eğitimin tanımı;

“Geleneksel nitelikteki eğitim-öğretim sorunlarına bir seçenek olarak ortaya çıkmış, eğitim etkinliklerini planlayarak ve uygulayıcılar ile öğrenciler arası iletişim ve etkileşimin özel olarak hazırlanmış öğretim üniteleri ve çeşitli ortamlar yoluyla belirli bir merkezden sağlandığı bir öğretim yöntemidir.”

United States Distance Learning Association (USDLA)’ a göre Uzaktan Eğitimin tanımı;

“Uydu, video, audio grafik, bilgisayar, çoklu ortam teknolojisi gibi elektronik araçların yardımıyla, eğitimin uzaktaki öğrencilere ulaştırılmasıdır. Uzaktan Eğitim uygulamalarında öğretmen ve öğrencinin birbirlerinden coğrafi olarak uzak olması nedeniyle eğitim programında elektronik araçların ya da yazılı materyal ve matbu malzemelerin kullanılması gerekir. Uzaktan eğitimi, öğretmenleri içine alan öğretim ile öğrencileri içine alan öğrenim olmak üzere iki temel bölümden oluştuğunu belirtir.”

Tanımlamalardan da anlaşılabilceği gibi uzaktan eğitimde amaç; eğitimin aksamasına sebep olan zaman ve coğrafi engelleri ortadan kaldırılarak, gelişen teknolojiye ayak uydurabilen, zamandan ve mekândan etkilenmeden insan eğitimine katkı sağlayabilen sistemlerle insanlara eğitim-öğretim imkânı sunmaktır.

Uzaktan Eğitimin Gelişim Süreci

Endüstrileşme ve sonrasında bilgi toplumuna dönüşüm süreciyle birlikte dünya üzerindeki hemen her toplum bu hızlı değişime ayak uydurmak durumunda kalmış, değişen toplumsal ve ekonomik ihtiyaçlara göre yeni eğitim modelleri arayışlarına girmiştir (Girginer, 2002). Uzaktan eğitim yaklaşımı bu arayışlar sonucunda ortaya çıkmıştır. Tarihsel olarak, uzaktan eğitim, geleneksel eğitim sisteminin erişemediği yerlerde yaşayan, yetişkin öğrencilerin öğretim sistemi içine girmesini sağlamak için kullanılmıştır (Hawkins, 1999). Kavram olarak 1700’lü yıllara dayanan ve mektupla öğretim uygulamalarıyla başlayan uzaktan eğitim, teknolojiye paralel olarak gelişimini sürdürmüş, bilişim teknolojileriyle günümüzdeki anlam ve önemini kazanmıştır.

Uzaktan eğitimin kronolojisine bakıldığında 1870’li yıllarda gazete ve mektup aracılığıyla eğitim, 1930-1950’li yıllarda basılı materyaller ile eğitim, 1950-1980’li yıllarda radyo, televizyon, video ile eğitim, 1980-1995’li yıllarda bilgisayar destekli eğitim ve 1995’ten sonra daha yaygın olarak web tabanlı eğitimin kullanıldığını söyleyebiliriz (Ozan, 2010). Uzaktan eğitimin dünya genelinde algılanışında değişiklik yaratan üç temel eğilim ve kırılma noktası ise 1700’lü yıllarda mektupla öğretim, 1920’li yıllarda elektronik teknolojisinin gelişmesi ile elektronik ders materyalleri ile öğrenimin başlaması ve 1960’larda uzaktan eğitim üniversitelerinin kurulmasıdır (Simonson ve diğerleri, 2003). Bir diğer kırılma noktasının ise internet teknolojilerinin gelişmesi ile günümüzde yaşandığını söyleyebiliriz.

Dünyada Uzaktan Eğitim Uygulamaları

Uzaktan eğitim uygulamalarının eski bir geçmişe sahip olduğu ve 1700’lü yıllarda başladığı kabul edilmektedir. İlk olarak 20 Mart 1728’de Boston Gazetesinde mektupla “steno” dersleri verileceği ilan edilmiştir (Holmberg, 1995). 1833’te ise bir İsveç gazetesinde mektupla “yazılı anlatım” dersi verileceği ilanına rastlanmıştır. Ancak bu gazetelerde yer alan ilanlarda, karşılıklı iletişimden ve derslerin nasıl notlandırılacağından söz edilmemiştir. Ayrıca bu derslerin verilir verilmemesinin, derslerde notlandırma yapılıp yapılmadığının ve öğrenci-öğretmen arasında iletişim olup olmadığının tam olarak bilinmemesinden dolayı uzaktan eğitim uygulamasının gerçekleşip gerçekleşmediğine ilişkin kesin kanıtlar ortaya konulamamaktadır. Bundan dolayı dünyadaki ilk uzaktan eğitim uygulamasının 1840’ta Isaac Pitman tarafından İngiltere’de başlatıldığı kabul edilmektedir (Mshvidobadze ve Gogoladze, 2012). İngiltere’de bir stenograf olan Pitman mektupla steno dersleri vermeye başlamıştır. Pitman, uzaktan eğitim uygulamalarında öğrencilere İncil’deki küçük parçaları steno ile yazmayı öğretmiş ve öğrenci başarılarını notla değerlendirmiştir. 1856’da ise Charles Toussaint ve Gustav Langenscheidt

tarafından Almanya’da öğretim malzemeleri yayınlayan ve uzaktan eğitim veren bir dil okulu kurulmuştur (Schlosser ve Simonson, 2009). Bu, uzaktan eğitim uygulamalarında ilk kurumsal girişim olarak kabul edilmektedir. 1884’te yine Almanya’da, öğrencileri üniversite sınavına hazırlayan “Rustiches Uzaktan Öğretim Okulu” açılmıştır (Abazaoğlu ve Umurhan, 2015). 1898’te Hans Hermod tarafından İsveç’te, uzaktan eğitim veren bir lise kurulmuştur. Amerika Birleşik Devletleri’nde uzaktan eğitimin Anna Eliot Ticknor tarafından 1873’te kurulan “Evde Çalışmayı Destekleme Derneğine” dayandığı kabul edilmektedir (Bergmann, 2001). ABD’deki ilk kurumsal uzaktan eğitim çalışmaları ise 1874’te hem lisans hem de yüksek lisans dereceleri veren, “Illinois Wesleyan” üniversitesinde başlamış, 36 yıl sürmüş ve 1910 yılında sona erdirilmiştir (Yalçınkaya, 2006). ABD’de 1883’te New York Ithaca’da “Mektupla Eğitim Üniversitesi” kurulmuş ancak bu kurum da bir süre sonra kapatılmıştır (Antalyalı, 2004). 1891’de ise Pennsylvania’da bir gazete tarafından madencilik yöntemleri ve maden ocaklarında kazalara karşı alınması gereken önlemler öğretilmeye başlanmıştır (Kaya, 2002). 1891’de Wisconsin Üniversitesi tarafından uzaktan eğitim uygulamalarının yaygınlaştırılması konusunda kararlar almıştır (Antalyalı, 2004). 1892’de ise Chicago Üniversitesi tarafından uzaktan eğitim bölümü açılmıştır (Hızal, 1983). Avustralya’da ise ilk uzaktan eğitim uygulamaları 1910’da yükseköğretim basamağında başlatılmış ve 1949’da uzaktan eğitim öğrencilerinin ders programları, yönetim işleri gibi faaliyetlerini takip etmek için “Üniversite Dışı Öğretim Fakültesi” kurulmuştur (Kaya, 2002). Ayrıca Avustralya uzaktan eğitim uygulamalarını ilköğretim ve ortaöğretim basamağında ilk uygulayan ülkedir (Alkan, 1996). Yeni Zelanda’da uzaktan eğitim uygulamaları 1922’de “Yeni Zelanda Mektupla Öğretim Okulu” ile başlanmıştır. Japonya’da 1948’de eğitim yasası kapsamında askerlere ve okullara devam edemeyenlere öğretim imkânı sağlamak üzere uzaktan eğitim uygulamaları orta, lise ve yükseköğretim kademelerinde kullanılmıştır (Kırık, 2014). Polonya’da 1966-1968 yılları arasında deneme amaçlı uzaktan eğitim uygulamalarına başlanmış ve teknik üniversite programlarına uygun programlarının hazırlanmasıyla yükseköğretimde uzaktan eğitime geçilmiştir. 1972’de ise İspanya’da “Ulusal Uzaktan Öğretim Üniversitesi” kurulmuştur (Kaya, 1998). Merkezi Madrid olan bu üniversite 1973 yılında uzaktan eğitim uygulamalarına başlamıştır. Dünyadaki ilk uzaktan eğitim uygulamaları Tablo 1’de kronolojik sıra ile gösterilmiştir.

Tablo 1. Dünyadaki İlk Uzaktan Eğitim Uygulamaları (Kaya, 2002)

Tarih	Ülke	Olay
1728	İsveç	Boston Gazetesinde mektupla steno dersleri verileceği duyuruldu.
1840	İngiltere	Isaac Pitman tarafından İngiltere’de mektupla steno eğitimi verilmeye başlandı.
1856	Almanya (Berlin)	Uzaktan eğitim veren kurumsal yapıda bir dil okulu kuruldu.
1870	ABD	Illinois Wesleyan Üniversitesi uzaktan eğitim programı başlattı.
1873	ABD	Anna Eliot Ticknor tarafından "Evde Çalışmayı Destekleme Derneği" kuruldu. Bu dernek ABD’deki ilk uzaktan eğitim girişimlerinden biri olarak kabul edilmektedir.
1882	ABD (New York)	William Rainey Harper Chautauqua bir mektupla öğrenim programı başlattı.
1883	ABD (New York)	Mektupla Öğretim Üniversitesi kuruldu.

Tarih	Ülke	Olay
1884	Almanya (Berlin)	Öğrencileri üniversite sınavına hazırlayan “Rustinehes Uzaktan Öğretim Okulu” açıldı.
1886	ABD	Pennsylvania Devlet Üniversitesi kurumsal yapıda uzaktan eğitim ağını kuran ilk üniversite oldu.
1890	ABD	Evde öğrenim kursları "Mektupla Öğrenim Okullarına" dönüştü.
1891	ABD	Pennsylvania’da bir gazete "Madencilik Yöntemleri ve Maden Ocaklarında Ortaya Çıkan Kazalara Karşı Alınması Gereken Önlemler" eğitimi vermeye başladı. Wisconsin Üniversitesi uzaktan eğitimin yaygınlaştırılması konusunda karar aldı.
1892	ABD	Chicago Üniversitesi’nde uzaktan eğitim bölümü kuruldu.
1910	Avustralya	İlk uzaktan eğitim uygulamaları yükseköğretimde başlatıldı.
1922	Yeni Zelanda	Mektupla Öğrenim Okulu açıldı.
1939	Fransa	Uzaktan Eğitim Merkezi kuruldu.
1939	Rusya	Uzaktan eğitimde halk eğitimi boyutunda uygulamalar başlatıldı.
1948	Japonya	Eğitim yasası kapsamında askerlere ve okullara devam edemeyenlere öğretim imkânı sağlamak üzere uzaktan eğitim uygulamaları başlatıldı.
1949	Avustralya	Uzaktan eğitim öğrencilerinin ders programları, yönetim işleri gibi faaliyetlerini takip etmek için “Üniversite Dışı Öğretim Fakültesi” kuruldu.
1950	Amerika	Askeri amaçlı uzaktan eğitim uygulamaları gerçekleştirildi.
1971	İngiltere	İngiltere Açık Üniversitesi kuruldu.
1972	İspanya	Ulusal Uzaktan Öğretim Üniversitesi kuruldu.
1974	İngiltere	National College kuruldu.
1974	Almanya	Hagen Açık Öğretim Üniversitesi kuruldu.
1984	Hollanda	Hollanda Açık Üniversitesi ilk öğrencilerini kabul etti.
1989	Hindistan	Halka yükseköğretim seviyesinde eğitim için Açık Okul (Open School) kuruldu.

Günümüzde ise uzaktan eğitim uygulamaları her yaş grubu ve her eğitim seviyesi için kullanılmaktadır. Ancak bu uygulamaların büyük çoğunluğu yükseköğretim seviyesinde eğitime odaklanmış durumdadır. Yükseköğretim kurumlarındaki uzaktan eğitim sistemlerinde yer alan programlar ise temelde dört ana grupta toplanmaktadır (Can, 2004);

- Ön lisans diploması olan ve bunu lisans derecesine yükseltmek isteyenlere olanak sunan programlar,
- Lisans mezunu olan ve çalışır durumda olanlara mesleki bilgilerini arttırma, teknolojinin getirmiş olduğu yeniliklere uyum sağlamak amacıyla geliştirilmiş programlar,

Dünyada Ve Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Güncel Durumu

- Bir kuruluşun elemanlarını iş başında eğiten programlar,
- Yükseköğretim çağındaki nüfusun eğitimi için örgün eğitime alternatif programlar geliştirmek şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Dünyada yükseköğretim kurumlarının uzaktan eğitim uygulamalarını inceleyecek olursak birçok üniversite tarafından çeşitli ön lisans, lisans, yüksek lisans ve sertifika programları verilmektedir. Bu doğrultuda uzaktan eğitim veren bazı ülkelerde (Amerika, Kanada, Almanya, Hollanda ve Avustralya) yer alan önemli üniversitelerin uzaktan eğitim programları; hedef kitle, amaç, program, programın özelliği ve kullanılan teknoloji açısından incelenerek Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Dünyada Uzaktan Eğitim Veren Bazı Üniversiteler

Ülke	Kurum İsmi	Hedef Kitle	Amaç	Program	Önemli Özellikleri	Kullanılan Teknolojiler	İnternet Adresi
Amerika	Boston University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları Sertifika Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	Blackboard	http://www.bu.edu/online/
	Indiana State University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	Blackboard	http://www.indstate.edu/distance/
	Phoenix University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Kişisel Gelişim Programları Sertifika Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	E-campus	http://www.phoenix.edu/
	Ashworth College	Genç-Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Ön Lisans Programları Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	Üniversite tarafından geliştirilen öğretim yönetim sistemi kullanılmaktadır.	http://www.ashworthcollege.edu/
Kanada	Canada West University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	MYUCW (Canada West University Web Portal Sistemi)	http://www.ucanwest.ca/
	Athabasca University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	MYAU (Athabasca University Web Portal Sistemi)	http://www.athabascau.ca/
	Thompson River University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları Sertifika Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	MYTRU (Thompson River University Web Portal Sistemi)	http://www.tru.ca/distance/
	Memorial University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	MUN (Memorial University Web Portal Sistemi)	http://www.delts.mun.ca/
	Centre for DE	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Sertifika Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır. -Bir kariyer rehberlik sistemi bulunmaktadır.	Blackboard	http://www.cd-ed.com/

Tablo 2. Dünyada Uzaktan Eğitim Veren Bazı Üniversiteler

Ülke	Kurum İsmi	Hedef Kitle	Amaç	Program	Önemli Özellikleri	Kullanılan Teknolojiler	İnternet Adresi
Almanya	The Fern Universität Hagen	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	-Uzaktan eğitim için dersleri bilgisayardan takip edebileceğiniz gibi ders malzemelerinin eve göndermelerini de isteyebilirsiniz. -120 değişik ülkeden öğrenciler katılmaktadır. -Bazı ülkelerde Hagen ile ortak çalışan üniversiteler (Avusturya, İsviçre, Orta ve Doğu Avrupa, Macaristan) bulunmaktadır.	Moodle	http://www.fernuni-hagen.de/
	Telekolleg	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Kişisel Gelişim Programları	-Kişisel ve mesleki gelişime yönelik programlar sunmaktadır. -Eğitimler radyo, TV ve basılı materyallerle sağlanmakta ve bu basılı materyaller eğitimi alacak kişi tarafından satın alınarak kişinin adresine ulaştırılmaktadır.	Kitap (Cd/Dvd) Tv Yayını Radyo Yayını	http://www.telekolleg-info.de/
	PFH Private University of Applied Sciences	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	-Üniversite çevrimiçi olarak verilen derslerini youtube'de açılan video kanalında yayınlamaktadır.	Youtube Kanalı	http://www.pfh.de/en/
	Carl von Ossietzky Universität	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları Sertifika Programları	-Online tartışma saatleri belirlenmektedir. -Dersler aynı zamanda asenkron ve metin tabanlı olarak sürdürülmektedir.	Stud Ip Lotus Domino DETC (Distance Education and Training Council)	http://www.uni-oldenburg.de/

Dünyada Ve Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Güncel Durumu

Ülke	Kurum İsmi	Hedef Kitle	Amaç	Program	Önemli Özellikleri	Kullanılan Teknolojiler	İnternet Adresi
Hollanda	Islamic University of Europe	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları	-Geleneklerine saygılı, tarih şuurunu benimsemiş, İslam kültürüne vâkıf, kendine güvenip güven telkin eden bireyler yetiştirmek; ayrıca üniversitelerin çeşitli kürsülerinde görev alabilecek akademisyenler yetiştirmektedir.	Basılı Materyaller (Ders kitapları ve DVD’ler aracılığı ile verilmektedir. Yurt dışından kaydolan öğrenciler aracı kuruluşlardan kitaplarını temin etmektedirler.)	http://www.iueurope.com/tr/

Tablo 2. Dünyada Uzaktan Eğitim Veren Bazı Üniversiteler

Ülke	Kurum İsmi	Hedef Kitle	Amaç	Program	Önemli Özellikleri	Kullanılan Teknolojiler	İnternet Adresi
Hollanda	Erasmus University Rotterdam	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Kişisel Gelişim Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	OpenSSO	http://www.eur.nl/english/
	Maastricht University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Yüksek Lisans Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	Blackboard	http://www.maastrichtuniversity.nl/
	Open University Netherlands (OUNL)	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Kişisel Gelişim Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır. -Eğitlimlerini İngiltere Açık Üniversitesi ile Ortak yürütmektedir.	MSDS (Material Safety Data Sheet)	http://www.open.ac.uk/
Avustralya	Griffith University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları Sertifika Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	Microsoft Netmeeting Codes of Practice Griffith Portal	http://www.griffith.edu.au/

	Charles Sturt University (CSU)	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Sertifika Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır. -Pazartesi ve Cuma 09.00-17.00 arası eşzamanlı iletişim imkânı sunmaktadır.	Cricos (Commonwealth Register of Institutions and Courses for Overseas Students)	http://www.csu.edu.au/
	Curtin University	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Lisans Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	OASIS Student Portal	http://chem.eng.curtin.edu.au/
	University of Southern Queensland (USQ)	Yetişkin Eğitimi	Profesyonel Gelişim / Meslek Edinme	Önlisans Programları Yüksek Lisans Programları	-Meslek edinmeye ve kariyer gelişimine yönelik programlar sunmaktadır.	USQ UConnect Portal	http://www.usq.edu.au/

Tablo 2’de Amerika’da 4 üniversitenin, Kanada’da 5 üniversitenin, Almanya’da 4 üniversitenin, Hollanda’da 4 üniversitenin ve Avustralya’da 4 üniversitenin olmak üzere 5 ülkenin önde gelen yükseköğretim kurumlarının uzaktan eğitimleri hedef kitle, eğitim verdikleri programlar, yükseköğretim kurumlarının önemli özellikleri ve eğitimde kullandıkları sistemler açısından incelenmiştir. Bu üniversitelerde birçok farklı ön lisans, lisans, yüksek lisans ve sertifika programlarının yetişkin eğitime yönelik olarak profesyonel gelişim veya meslek edindirme amacıyla açıldığı görülmektedir. Uzaktan eğitimde derslerin işlenmesinde ise üniversiteler tarafından geliştirilen ÖYS’ler, açık kaynak kodlu ÖYS’ler ya da ticari amaçlı satılan ÖYS’lerin kullanıldığı görülmektedir.

Türkiye’de Uzaktan Eğitim Uygulamaları

Türkiye’de uzaktan eğitim ilk kez 1927’de eğitim alanındaki sorunların görüşüldüğü bir toplantıda gündeme gelmiş ve halkın okuryazar olmayan kesimine okuma yazma öğretilmesi amaçlanmıştır. Mektupla öğretim şeklinde yapılması planlanan bu uygulama başlatılamamıştır (Alkan, 1987). Bunun en önemli nedeni okuryazar olmayan kesimin %90 civarında olması ve öğretmensiz okuma yazma öğretilmeyeceği düşüncesinden kaynaklanmıştır. 1956’ya kadar uzaktan eğitim uygulaması başlatılamamış sadece bir düşünce olarak kalmıştır (Kaya ve Odabaşı, 1996). 1956’dan sonra uzaktan eğitim uygulamaları için temeller atılmaya başlanmış ve 1960’da İstatistik ve Yayın Müdürlüğü bünyesinde “Mektupla Öğretim Merkezi” adında bir kurul oluşturulmuştur (Özarlan ve Ozan, 2014). 1962’de ise eğitimlerine çeşitli sebeplerden dolayı devam edemeyen çocuklara, yetişkinlere aynı zamanda mesleki bilgi ve becerisini arttırmak isteyenlere mektupla öğretim yoluyla eğitim verilmesi sağlanmıştır. Teknolojinin gelişmesiyle beraber 1968’de TRT tarafından eğitsel programlar yayımlanmaya başlamıştır. 1973’te ise Film Radyo Televizyonla Eğitim Merkezi (FRTEM) tarafından ilkökul, ortaokul ve liseler için eğitsel programlar yayımlamaya başlamıştır. Ayrıca 1975’te kurulan Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu (YAYKUR) ihtiyaç duyulabilecek birçok alanda televizyon üzerinden eğitsel programlar yayınlamayı planlamıştır (İşman, 2005). 1978’e gelindiğinde yükseköğretimde uzaktan eğitim uygulamalarının geliştirilmesine yönelik MEB tarafından “Açık Üniversite” kurulması önerilmiştir. MEB tarafından 1978’de yapılan bu öneri ancak 1981’de 2547 sayılı kanun ile hayata geçirilebilmiş ve Anadolu Üniversitesi bünyesinde üniversite düzeyinde ilk Açık Öğretim Fakültesi kurulmuştur (Gelişli, 2015). 1990’dan sonrada diğer üniversiteler uzaktan eğitim uygulamalarına geçmeye başlamıştır. 1992’de ise milli eğitim bakanlığı bünyesinde açık öğretim lisesi ve 1998’de de 6-7 ve 8’inci sınıf eğitimini veren açık ilköğretim okulu açılmıştır (Demiray ve Adıyaman, 2002). Günümüzde ise uzaktan eğitim uygulamaları birçok üniversite, kamu kurumu ve özel sektör tarafından kullanılmaktadır. Mevcut yükseköğretim kurumlarının %80’e yakını uzaktan eğitim uygulamalarıyla sertifika, ön lisans, lisans, yüksek lisans eğitimi vermekte, eğitimlerini ise basılı materyaller, radyo-televizyon programları, bilgisayar destekli ve yüz yüze eğitimler kullanarak yürütmektedirler. Öğrenciler internet ortamından deneme sınavlarına, kayıtlı ders videolarına ve dijital ders kitaplarına erişim imkânı bulmaktadırlar. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı tarafından “Eğitsel E-içeriğin Sağlanması ve Yönetilmesi Bileşeni” kapsamında Eğitim Bilişim Ağı (EBA) oluşturulmuş ve EBA’nın alt yapısını kullanan bir uzaktan eğitim merkezi (UZEM) kurulmuştur. Bu doğrultuda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından UZEM farklı beklentileri karşılamak amacıyla tüm öğretmenlere hayatları boyunca e-öğrenme olanağı sunmak üzere tasarlanmıştır.

Türkiye’de yükseköğretim kurumlarının uzaktan eğitim uygulamaları incelenecek olursa birçok üniversite tarafından çeşitli ön lisans, lisans, yüksek lisans ve sertifika programları verilmektedir. Bu doğrultuda ülkemizde yer alan uzaktan eğitim veren bazı önemli üniversitelerin uzaktan eğitim programları; uzaktan eğitim programlarının yürütüldüğü başlıca birim, açılan eğitim programları,

kullanılan teknoloji ve yükseköğretim kurumu ile ilgili diğer bilgiler açısından incelenerek Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Türkiye’de Uzaktan Eğitim Veren Bazı Üniversiteler

S. Nu	Üniversite	Uzaktan Eğitim Programlarının Yürütüldüğü Başlıca Birimler	Program	Kullanılan Teknoloji	Diğer
1	Ahmet Yesevi Üniversitesi http://www.yesevi.edu.tr/	Açık Öğretim Fakültesi "Türkiye Türkçesi ile Eğitim Programları" (TÜRTEP)	Ön Lisans Programları Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Macromedia Breeze	Ahmet Yesevi Üniversitesinin biri Çimkent diğeri Türkistan’da olmak üzere iki tane "Uzaktan Eğitim Fakültesi" mevcuttur.
2	Anadolu Üniversitesi http://www.anadolu.edu.tr/	Açık Öğretim Fakültesi	Ön Lisans Programları Lisans Programları	Adobe Presenter Adobe Connect Pro Blackboard Learn	Anadolu üniversitesi açık öğretim sınavları Türkiye’de 81 ilde çoktan seçmeli sınav şeklinde gerçekleştirilmektedir. Ayrıca E-Sertifika Programlarının sınavları Türkiye’de 81 il ve Almanya/Köln’de çevrimiçi olarak gerçekleştirilmektedir.
3	Maltepe Üniversitesi http://www.maltepe.edu.tr/	Maltepe Üniversitesi Uzaktan Eğitim Birimi (MUZEB)	Ön Lisans Programları Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Maltepe Üniversitesi tarafından geliştirilen MUDES kullanılmaktadır.	Ara sınavların tamamı çevrimiçi olarak gerçekleştirilmektedir. Final sınavları ise e-MBA öğrencileri için Maltepe Üniversitesi’nin Marmara Eğitim Köyü yerleşkesinde, e-MYO öğrencileri için Dragos yerleşkesinde yapılmaktadır.
4	Atatürk Üniversitesi http://www.atauni.edu.tr/	Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi	Ön Lisans Programları Lisans Tamamlama Yüksek Lisans Programları	Atatürk Üniversitesi tarafından geliştirilen ALMS kullanılmaktadır.	Atatürk Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler zorunlu ortak dersleri uzaktan eğitim ile alır. (Tıp Fakültesi ve Diş Hekimliği Fakülteleri hariç)
5	İnönü Üniversitesi http://www.inonu.edu.tr/	İnönü Üniversitesi Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi	Lisans Tamamlama Yüksek Lisans Programları	Adobe Acrobat Connect Pro	Ara sınavlar çevrim içi, final sınavları ve not yükseltme sınavları ise kampüste gerçekleştirilmektedir.
6	Okan Üniversitesi http://www.okan.edu.tr/	Uzaktan Eğitim Merkezi	Lisans Dersleri Yüksek Lisans Programları	Myenocata	Uzaktan Eğitim Merkezi olarak lisans derslerine yönelik başlatılan uygulamalara ek olarak lisans öğrenimi dışındaki sertifika programları ve E-MBA programları da dahil edilmiştir.
7	Kırıkkale Üniversitesi http://www.kku.edu.tr/	Kırıkkale Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi	Ön Lisans Programları	Adobe Connect Center	Ara sınavlar çevrim içi olarak, final ve bütünleme sınavları ise Kırıkkale Üniversitesi Yerleşkesinde yapılmaktadır. Sınavların değerlendirilmesi %20 sistem içi faaliyetler (Vize, Ödev, Proje ve Ders Sohbetlerine Katılım) + %80’i ise final sınavı olmak üzere değerlendirilmektedir.
8	Yıldız Teknik Üniversitesi http://www.yildiz.edu.tr/	Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi	Zorunlu ortak dersler; - Tarih - Türk Dili	Adobe Connect Center	Yıldız Teknik Üniversitesinde Uzaktan Eğitim sistemi eşzamansız bir eğitim olanağı sunmakta fakat en güçlü yanı vermiş olduğu eşzamansız eğitim sistemini harmanlanmış duruma dönüştüren ve öğrencilerle birebir canlı ders işleme olanağı sağlayan öğrenme platformu imkânı sağlamaktadır.

Tablo 3. Türkiye’de Uzaktan Eğitim Veren Bazı Üniversiteler

S. Nu	Üniversite	Uzaktan Eğitim Programlarının Yürütüldüğü Başlıca Birimler	Program	Kullanılan Teknoloji	Diğer
			- Yabancı Dil		
9	İstanbul Aydın Üniversitesi http://www.aydin.edu.tr/	Uzaktan Eğitim Merkezi	Ön Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Connect Pro Meeting	Öğrenciler uzaktan eğitim sisteminde kayıtlı dersleri izleyebilir, sisteme girmiş diğer öğrencileri görebilir ve onlarla iletişime geçebilirler.
10	İstanbul Üniversitesi http://www.istanbul.edu.tr/	İstanbul Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi (İSUZEM)	Ön Lisans Programları Lisans Tamamlama Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Adobe Connect Center (Canlı Ders Sistemi) Moodle (ÖYS)	Uzaktan eğitim öğrencileri sanal sınıf uygulamalarında yer alan dersler dışında örgün sistemden ders alamaz ve derslere katılamazlar.
11	Sakarya Üniversitesi http://www.sakarya.edu.tr/	Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi	Ön Lisans Programları Karma Eğitim Programları Yüksek Lisans Programları	Moodle	Ara sınavlar çevrim içi gerçekleştirilirken final sınavları hafta sonları Esentepe Kampüsünde gerçekleştirilmektedir.
12	ODTÜ http://www.metu.edu.tr/	ODTÜ Sanal Kampüsü İnternete Dayalı Eğitim	- Bilgisayar Sistemleri - C Programlama - Unix ile İşletim Sistemleri - Yazılım Mühendisliği - Web Programlama	Moodle	İnternete Dayalı Eğitim Asenkron (İDE_A) projesinin ilk uygulaması olan Bilgi Teknolojileri Sertifika Programı (BTSP) Mayıs 1998 yılında başlamış, aralıksız olarak her yıl devam etmektedir. İnternet üzerinden ve yüz yüze eğitimlerle desteklenen bu sertifika programının amacı Bilgisayar Mühendisliğinin temel 8 dersini yaklaşık 9 ay gibi sürede katılımcılarına vermektir.
13	Beykent Üniversitesi http://www.beykent.edu.tr/WebProjects/Web/Main.php	Beykent Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi	Ön Lisans Programları Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Adobe Connect Center (Canlı Ders Sistemi)	Ara sınavlar çevrim içi olarak gerçekleştirilmekte, final sınavları ise T.C. Beykent Üniversitesi kampüsünde yapılmaktadır. Uzaktan eğitimle ders alan öğrenciler örgün eğitim sınıflarında ders alamazlar.
14	Ege Üniversitesi http://ege.edu.tr/	Bilgi ve İletişim Teknolojileri Uygulama ve Araştırma Merkezi	Yüksek Lisans Programları	Adobe Connect Center Moodle	Ara sınavlar çevrim içi olarak gerçekleştirilmekte, final sınavları ise kampüste yapılmaktadır.

Tablo 3. Türkiye’de Uzaktan Eğitim Veren Bazı Üniversiteler

S. Nu	Üniversite	Uzaktan Eğitim Programlarının Yürütüldüğü Başlıca Birimler	Program	Kullanılan Teknoloji	Diğer
15	Ankara Üniversitesi http://www.ankara.edu.tr/	Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi	Ön Lisans Programları Lisans Tamamlama Programları Yüksek Lisans Programları	Moodle Openmeetings Scorm	Eğitim programlarında, dönem sonu sınavlarından önce yüz yüze etkileşim uygulamaları yer almaktadır. Bu etkileşimlerin amacı, öğrencilerimizin, öğretim elemanları ve diğer öğrencilerle, yüz yüze görüşme ihtiyaçlarını karşılamaktır. Yüz yüze etkileşimler, sadece Ankara ilinde yapılmaktadır. Eğitim-öğretim yılı içinde, bir dönemde, her ders için birisi ara, diğeri yarıyıl sonu olmak üzere iki ayrı sınav yapılmaktadır
16	Gazi Üniversitesi http://gazi.edu.tr/	Bilişim Enstitüsü Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi	Ön Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Enocta Probil Mathtype Adobe Connect Pro Meeting	Gazi Üniversitesinde iki program ile başlanan uzaktan eğitim, şu anda yedi ön lisans ve üç yüksek lisans programı ile sürdürülmektedir. Dersler internet destekli eşzamansız olarak yürütülmekte olup sohbet ortamları ise eşzamanlı olarak sürdürülmektedir. Uzaktan Eğitimde ara sınavlar çevrim içi olarak yapılmaktadır. Final sınavları ise örgün öğretimde olduğu gibi yüz yüze gerçekleştirilmektedir.
17	Bilkent Üniversitesi http://www.bilkent.edu.tr/bilkent-tr/index.html	-	- Fundamentals of Marketing - Special Topics in Finance - Financial Institutions & Markets - Advances in Switching Networks	Stars Moodle	Bilkent Üniversitesinin bünyesinde kurulmuş olan bir uzaktan eğitim merkezi yoktur. Fakat bu Bilkent Üniversitesi’nde uzaktan eğitim faaliyetleri olmadığı anlamına gelmemektedir. Bilkent Üniversitesi uzaktan öğretim teknolojilerini örgün öğrencilerini yurt dışındaki akademisyenlerle buluşturmak için kullanmaktadır. Bu amaçla Bilkent Üniversitesi belirli bir ders programı çerçevesinde video konferans sistemiyle öğrencilerine deneyimli akademisyenlerden ders alma şansı vermektedir.
18	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi http://www.ybu.edu.tr/	Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi	Zorunlu ortak dersler; - Türk Dili - Tarih	Moodle	Kampüs içi örgün öğrencilere yönelik Türk Dili ve Tarih Dersleri uzaktan eğitimle verilmektedir.
19	Bülent Ecevit Üniversitesi http://w3.beun.edu.tr/	Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi	Yüksek Lisans Programları	Moodle	Bülent Ecevit Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi, öğretim elemanlarından uzaktan eğitim program önerilerini kendilerine iletmeleri için bir platform oluşturmuş ve öğretim elemanlarının buradan talep formunu doldurarak, uzaktan eğitimle vermek istedikleri programları talep edebilmektedirler.
20	Yalova Üniversitesi http://www.yalova.edu.tr/	Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi	Zorunlu ortak dersler; - Tarih - Türk Dili	İdea Learning Portal Management System	Sadece kampüs içi öğrencilerine yönelik uzaktan eğitim programları mevcuttur.
21	Zirve Üniversitesi http://www.zirve.edu.tr/tr/	Zirve Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi	Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Moodle	Üniversite örgün eğitimin sınırlılıklarını ortadan kaldırmak ve teknolojiyi kullanarak eğitim yaşamını kolaylaştırmak için, kuruluşundan kısa bir süre sonra uzaktan eğitim faaliyetlerine başlamıştır.
22	Çukurova Üniversitesi http://www.cu.edu.tr/tr/	Adana Meslek Yüksek Okulu Uzaktan Eğitim Birimi	Ön Lisans Programları	Moodle Adobe Connect	Türkiye’de uzaktan eğitim alanında öncü okullardan birisi de Çukurova Üniversitesidir. Üniversite uzaktan eğitimi ilk başlarda sadece bilişim alanındaki derslere yönelik olarak vermeye karar vermiş, fakat diğer birimlerden gelen yoğun

Tablo 3. Türkiye’de Uzaktan Eğitim Veren Bazı Üniversiteler

S. Nu	Üniversite	Uzaktan Eğitim Programlarının Yürütüldüğü Başlıca Birimler	Program	Kullanılan Teknoloji	Diğer
					istek üzerine, başka bölümlerden dersleri de uzaktan eğitim kanalı ile vermeye başlamıştır.
23	Karadeniz Teknik Üniversitesi http://www.ktu.edu.tr/	Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi	Ön Lisans Programları Lisans Programları Yüksek Lisans Programları	Adobe Connect Moodle	Karadeniz Teknik Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi 2011-2012 eğitim - öğretim yılında uzaktan eğitim Kamu yönetimi, 2012-2013 eğitim - öğretim yılında ise uzaktan eğitim İşletme programlarını açmıştır.
24	Marmara Üniversitesi http://www.marmara.edu.tr	Uzaktan Eğitim Merkezi	Zorunlu ortak dersler; - Türk Dili - Tarih - İngilizce	Moodle Akademik LMS	Marmara Üniversitesi'nin uzaktan öğretim sistemi sadece kampüs içi öğrencilerine yöneliktir.
25	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi http://www.mu.edu.tr/	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi	Zorunlu ortak dersler; - Türk Dili - Tarih Lisans Tamamlama	Moodle	Uzaktan eğitimde dersler eşzamanlı ve eşzamansız yöntemler kullanılarak gerçekleştirilmektedir.
26	Süleyman Demirel Üniversitesi http://www.sdu.edu.tr/	Uzaktan Eğitim Meslek Yüksekokulu	Ön Lisans Programları	Moodle	Süleyman Demirel Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi tarafından sadece ön lisans programları verilmektedir.
27	Ondokuzmayıs Üniversitesi http://www.omu.edu.tr/	Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi	Zorunlu ortak dersler; - Türk Dili - Tarih Lisans Tamamlama Yüksek Lisans Programları	Moodle	Uzaktan eğitim faaliyetlerinin yanı sıra, sınav hizmetleri, üniversite bünyesinde yer alan eğitim ve seminer faaliyetleri gerçekleştirmekte ayrıca fakülte yönetimleriyle sürekli irtibat halinde olup öğrencilere yeni fırsatlar yaratmaktadır. Kampüs dışı eğitimin yanı sıra kampüs içi eğitimde okutulan ortak dersler uzaktan eğitim yoluyla verilmektedir.

Tablo 3’te Türkiye’deki 20’si devlet ve 7’si vakıf olmak üzere 27 üniversitenin uzaktan eğitimleri eğitimin yürütüldüğü başlıca birim, eğitim verdikleri programlar, eğitimde kullandıkları sistemler ve yükseköğretim kurumlarının önemli özellikleri açısından incelenmiştir. Bu üniversitelerde birçok farklı ön lisans, lisans, yüksek lisans ve sertifika programlarının yetişkin eğitime yönelik olarak profesyonel gelişim veya meslek edindirme amacıyla açıldığı görülmektedir. Uzaktan eğitimde

derslerin işlenmesinde ise üniversiteler tarafından geliştirilen ÖYS'ler, açık kaynak kodlu ÖYS'ler ya da ticari amaçlı satılan ÖYS'lerin kullanıldığı görülmektedir.

SONUÇ

Bilgi ve araştırma bulgularının pratik alanlara uygulanması olarak tanımlanan teknoloji; iş, eğitim, iletişim, eğlence, sağlık alanlarında kullanılarak özellikle sanayi toplumlarında insan hayatının vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir (Czaja ve diğerleri, 2006). Teknolojinin bu denli insan hayatındaki öneminin artması birçok alanda olduğu gibi eğitimi de büyük oranda etkilemiştir.

Eğitim, toplumların ülkelerin geleceğine yön veren ve insanların zihinsel açıdan gelişim göstermelerini sağlayan en temel olgudur. Geleneksel eğitim, bazı olumsuz coğrafi, ekonomik ve kültürel koşullardan dolayı herkese fırsat eşitliği kapsamında sunulamamaktadır. Ancak uzaktan eğitim ile geleneksel eğitimin sınırlılıkları ortadan kaldırılarak geleneksel eğitimdeki bu problemlere çözüm sunulabilmektedir.

Uzaktan eğitimde geleneksel eğitimde yer alan kalıplaşmış yapının dışına çıkılarak esnek, zengin ve etkileşimli bir eğitim ortamı oluşturularak bireylere daha etkili bir eğitim imkânı sunulabilmektedir. Aynı zamanda eğitime katılacak öğrenci kapasitesini sınırlayan bina, derslik, öğretmen, eğitim materyali gibi birçok unsurun önüne geçilerek eğitim maliyetinin düşmesinde de önemli bir rol oynamakta ve tüm bunlar dikkate alındığında uzaktan eğitimin ne kadar önemli olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada uzaktan eğitimin tarihçesine, dünyada ve Türkiye'de uzaktan eğitim veren bazı üniversitelerin güncel durumlarına yönelik betimleyici bir analiz sunulmaya çalışılmıştır. Diğer ülkelerde olduğu kadar ülkemizde de önemli bir yere sahip olan uzaktan eğitim bireylere birçok farklı alanda eğitim imkânı sunmakta ve her yaş grubundaki bireyler bu eğitim imkânlarından yararlanabilmektedir. Ayrıca Türkiye açısından uzaktan eğitim faaliyetleri göz önüne alındığında Türkiye'de uzaktan eğitimin son dönemlerde arttığı söylenebilir.

Günümüzde uzaktan eğitimde birçok farklı teknolojinin etkin olarak kullanıldığı ve uzaktan eğitimin örgün eğitim sistemi ile rekabet edebilir düzeye geldiği görülmektedir (Balaban, 2012). Ancak uzaktan eğitimdeki en önemli eksikliklerden biri eğitimde kullanılan içeriktir. Bu yüzden içerik geliştirmek amacıyla uzaktan eğitim veren kurum ve kuruluşlar tarafından sadece metin tabanlı içerikler (elektronik kitap, ders notu vb.) değil, görsel ve işitsel olarak öğrencilerin ilgisine çekebilecek içeriklerde (video, ses, animasyon, simülasyon vb.) geliştirilmelidir. Bu kapsamda içerik geliştirmek amacıyla eğitimcilere e-içerik geliştirme eğitimleri verilmedi. Ayrıca internet erişiminin yaygınlaşması ve mobil teknolojilerin gelişimi göz önüne alındığında, uzaktan eğitim uygulamaları kapsamında geliştirilecek e-içeriklerin mobil ortamlarla uyumlu olarak geliştirilmesinin gelecekte önemli bir yere sahip olması öngörülen m-öğrenme açısından da yararlı olacağı söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Abazaoğlu, İ. ve Umurhan, H. (2015). “Uzaktan Eğitim ve Öğretim Üyelerini Uzaktan Eğitime Teşvik Eden Faktörler”, Journal of Research in Education and Teaching, Cilt:4 Sayı:4 Makale No: 35.
- Adıyaman, Z. (2002). “Uzaktan Eğitimle Yabancı Dil Eğitimi”, The Turkish Online Journal of Educational Technology, 1, 92-97.
- Alkan, C. (1987). “Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No 157.
- Alkan, C. (1996). “Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi”, Türkiye 1. Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu. Ankara, 12-15 Kasım.
- Antalyalı, Ö.L. (2004). “Uzaktan Eğitim Algısı ve Yöneylem Araştırması Dersinin Uzaktan Eğitim İle Verilebilirliği”, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Isparta.
- Arat, T. ve Bakan, Ö. (2011). “Uzaktan Eğitim ve Uygulamaları”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, Cilt:14, Sayı:1-2, Sayfa:363-374.
- Arı, M. (2010). “İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitim Teknolojilerinde Wimax Esnekliği”, URL: http://www.emo.org.tr/ekler/f9b5ec26abebe62_ek.pdf, Erişim Tarihi: 12 Kasım 2015.
- Balaban, E. (2012). “Dünyada ve Türkiye’de Uzaktan Eğitim ve Bir Proje Önerisi”, İstanbul: Işık Üniversitesi.
- Bergmann, H.F. (2001). “The Silent University”: The Society to Encourage Studies at Home, 1873–1897 in The New England Quarterly. Boston: Vol. 74 No. 3. pp 447-77.
- Can, E. (2004). “Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Eğitimlerini Değerlendirmeleri”, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 1-15, İnönü, Malatya.
- Czaja, S.J., Charness, N., Fisk, A.D., Nair, S.N., Rogers, W.A. and Sharit, J. (2006). “Factors Predicting the Use of Technology: Findings From the Center for Research and Education on Aging and Technology Enhancement(CREATE)”, Psychol Aging, 21(2), 333–352.
- Çoban, S. (2012). “Uzaktan ve Teknoloji Destekli Eğitimin Gelişimi”, XVII. Türkiye’de İnternet Konferansı, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Yunus Emre Kampusu, Eskişehir.
- Demiray, U. ve Adıyaman, Z. (2002). “Kuruluşunun 10. Yılında Açıköğretim Lisesi İle İlgili Çalışmalar Kaynakçası”, 2. Baskı, Eskişehir.
- Gelişli, Y. (2015). “Uzaktan Eğitimde Öğretmen Yetiştirme Uygulamaları: Tarihçe ve Gelişim”, Journal of Research in Education and Teaching, Cilt:4 Sayı:3 Makale No: 34.
- Girginer, N. (2002). “Uzaktan Eğitim Ekonomisi”, I. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi Bildiriler Kitabı, s.276-277, Kocaeli Üniversitesi, İzmit.
- Hawkins, B.L. (1999). “Distributed Learning and Institutional Restructuring”, Educom Review, 34, 4, 12-15 & 42-44.
- Hızal, A. (1983), “Uzaktan Eğitim Süreçleri ve Yazılı Gereçler”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No 122.
- Holmberg, B. (1995). “Theory And Practice of Distance Education”, London: Routledge.

- İçten, T. (2006). “*Uzaktan Eğitim Öğrencileri İçin Çevrimiçi Sınav Sistemi Uygulamasının Geliştirilmesi*”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İşman, A. (2005). “*Uzaktan Eğitim Ankara*”, Pegem A Yayıncılık.
- Kaya, Z. ve Odabaşı, F. (1996). “*Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Gelişimi*”, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 1.
- Kaya, Z. (1998). “*Türkiye Cumhuriyeti’nin 75. Yılında Uzaktan Eğitim Uygulamalarımız*”, Milli Eğitim, Sayı 139.
- Kaya, Z. (2002). “*Uzaktan Eğitim*”, Pegem A Yayınları, 1. Baskı, Ankara.
- Kırık, M.A. (2014). “*Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi ve Türkiye’deki Durumu*”, Marmara İletişim Dergisi, Sayı: 21 s. 73-94.
- Mshvidobadze, T. & Gogoladze, T. (2012). “*About Web-Based Distance Learning*”, International Journal of Distributed and Parallel Systems (IJDPS) Vol.3, No.3, Georgia.
- Ozan, Ö. (2010). “*Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişim Süreci*”, URL: http://www.ozlemozan.info/index.php?option=com_content&view=article&id=1226:uzaktan-eitimin-tarihsel-geliim-suereci&catid=108:uzaktan-eitim-&Itemid=291, Erişim Tarihi: 01 Aralık 2015.
- Özarıslan, Y. ve Ozan, Ö. (2014). “*Yükseköğretimde Uzaktan Eğitim Programı Açma Sorunsalı*”, XIX. Türkiye’de İnternet Konferansı, Yaşar Üniversitesi, İzmir.
- Özdemir, Ç., Çakıroğlu, M., Bayılmış, C. ve Ekiz, H. (2004). “*Teknolojik Gelişme İçin Eğitimin Önemi ve İnternet Destekli Öğretimin Eğitimdeki Yeri*”, The Turkish Journal of Educational Technology, Cilt: 3, Sayı: 3, 17.
- Schlosser, A.L. & Simonson, R.M. (2009). “*Distance Education: Definitions and Glossary of Terms*”, IAP.
- Simonson, M., Smaldino, S., Albright, M., and Zvacek, S. (2003). “*Teaching And Learning At A Distance*”, Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- United States Distance Learning Association (USDLA) URL: http://www.usdla.org/04_research_info.html, Erişim Tarihi: 30 Kasım 2015.
- Ünlükahraman, O. (2011). “*Web Tabanlı Eğitimde Web Madenciliği Uygulaması İle Öğrenci Davranışlarının Analizi*”, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Elazığ.
- Verduin, J.R. and Clark, T.A. (1994). “*Uzaktan Eğitim: Etkin Uygulama Esasları (Çev: İlknur Maviş)*”, Anadolu Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.
- Yalçınkaya, S. (2006). “*Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Sistemi ve Çukurova Üniversitesi Öğretim Elemanlarının Yatkinlıkları*”, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Adana.

